

خانواده‌ها با یکدیگر 500 کلمه در روز حرف می‌زنند!

این روزها نوع ارتباط بین اعضای خانواده با یکدیگر نسبت به گذشته بسیار متفاوت است.

این روزها نوع ارتباط بین اعضای خانواده با یکدیگر نسبت به گذشته بسیار متفاوت است. به گونه‌ای که اعضای خانواده تمایل بیشتری به تنهایی دارند و حتی هر یک درون خانه جزیره‌ای برای خود تشکیل داده‌اند و با این که در کنار هم زندگی می‌کنند ولی باهم تعاملی ندارند.

به گزارش سلامت نیوز به نقل از ایران، این پدیده که تحت تأثیر عوامل زیادی به وجود آمده، به اعتقاد بسیاری از جامعه‌شناسان تبعات منفی به دنبال دارد. کاهش ساعات مکالمه بین افراد خانواده و به دنبال آن کاهش تعامل بین آنها تا اندازه‌ای محسوس است که معاون رئیس جمهوری در امور زنان و خانواده هم در این خصوص اظهار نگرانی کرده و می‌گوید: میزان ارتباط تا اندازه قابل توجهی در میان خانواده‌ها کاهش یافته تا جایی که تعداد کلماتی که بین خانواده‌ها رد و بدل می‌شود از 1500 کلمه به 500 کلمه تقلیل یافته است. به گفته معصومه ابتکار، میزان گفت و گو در خانواده از دو ساعت در 10 سال پیش، به 20 دقیقه در حال حاضر رسیده است و این اتفاق نمی‌تواند نشانه خوبی باشد. ممکن است عوامل مختلفی از جمله مشکلات اقتصادی و یا استفاده از شبکه‌های اجتماعی در زمینه اختلال ارتباطی تأثیرگذار باشند. در حال حاضر اعضای خانواده کنار هم هستند اما از طریق شبکه‌های اجتماعی با یکدیگر ارتباط برقرار می‌کنند؛ نداشتن ارتباط در حال آسیب وارد کردن به خانواده‌ها است.

رابطه‌های یکطرفه

شهلا کاظمی پور جامعه‌شناس و جمعیت‌شناس

ریشه‌های اجتماعی، فرهنگی در میزان تعامل کلامی افراد خانواده تأثیر شگرفی دارد.

در نسل‌های قبل تعداد فرزندان زیاد بود ولی این روزها بسیاری از خانواده‌ها تنها یک فرزند دارند یا کلاً فرزندی ندارند و متعاقب این اتفاق میزان صحبت کردن هم کم شده است.

در گذشته ساختمان سنی جمعیت جوان تر بوده ولی در حال حاضر سن جامعه بالا رفته است این هم می‌تواند یکی از دلایل بروز این پدیده باشد. در زمان‌های قدیم که حتی در خانه‌ها تلویزیون وجود نداشت بیشتر همه اعضای خانواده با یکدیگر گفت و گو می‌کردند و ارتباط عاطفی بیشتری بین آنها برقرار بود اما با ورود تکنولوژی‌های مدرن به مرور زمان رابطه‌ها یکطرفه شده همه افراد ممکن است در کنار یکدیگر بنشینند و تلویزیون نگاه کنند اما ارتباط کلامی کم‌رنگ می‌شود. اما نمی‌توان گفت که کاهش ساعات مکالمه و گفت و گو قطعاً تأثیر منفی بر افراد می‌گذارد زیرا تعامل درون خانواده هنگامی خوب است که سازنده و مثبت باشد اما اگر چنین نباشد طبیعی است که افراد خانواده بنابر دلایلی که دارند با یکدیگر کمتر یا اصلاً صحبت نکنند.

به اعتقاد من باید به صورت ساختاری و ریشه‌ای به تأثیرات مثبت و منفی این مقوله نگاه کرد. از طرفی ممکن است اختلاف بین نسل‌ها مسبب این اتفاق باشد.

جامعه‌مدرن جامعه‌ای فردگرایانه

سعید معدنی جامعه‌شناس

ماهیت ارتباط تحت تأثیر جامعه‌مدرن است، هرچه جامعه‌مدرن تر باشد رفتارها انفرادی تر می‌شود یعنی از حالت جمعی خارج می‌شود. به نوعی جامعه سنتی جامعه جمع‌گرایانه است و بالعکس، جامعه‌مدرن جامعه‌ای فردگرایانه است. در حقیقت در جامعه سنتی این جمع است که وضعیت و اهداف فرد را مشخص می‌کند اما در جامعه‌مدرن، فرد شخصاً وضعیت و اهداف خود را مشخص می‌کند به عنوان نمونه وقتی در جامعه‌ای سنتی جوان قصد ازدواج دارد، خانواده، عشیره و فامیل تصمیم می‌گیرند که او با چه کسی ازدواج کند ولی در جوامع مدرن این اقوام و طوایف نیستند که برای ازدواج افراد تصمیم می‌گیرند و این امر خاصیت جامعه‌مدرن است

در جامعه‌مدرن ارتباط خانواده‌ها به صورت محسوسی کاهش یافته است، اشتغال والدین و تعداد کم فرزندان سبب شده که حتی در ساعات شب هم اعضای خانواده با یکدیگر تعامل کلامی نداشته باشند. البته شاید مشکلات اقتصادی در پیدایش این معضل مؤثر باشد به عنوان مثال پدرخانواده بخشی از کارهای خود را به خانه می‌آورد یا مادری که شاغل است مجبور است هنگام حضور در خانه به کارهای خانه بپردازد. وسایل ارتباط جمعی هم بی‌تقصیر نیستند و هنگامی

که فرد وارد دنیای مجازی مانند اینستاگرام یا تلگرام و نظایر آن می شود با دنیایی از اطلاعات روبه رو شده و ناخودآگاه از سایر افراد خانواده دور می شود. این عامل سبب می شود ارتباط خانواده هم در سطح کم می شود و هم در طول یعنی ارتباط با پدربزرگ ها و مادربزرگ ها هم کم می شود.

باید توجه داشته باشیم که کم شدن دیالوگ در سطح و طول سبب کاهش هنر همزیستی می شود تا جایی که افراد هیچ تمرینی برای برقراری دیالوگ جهت همزیستی ندارند. آسیب های ناشی از کاهش ساعات مکالمه را نیز نباید از خاطر برد. انسان امروز به دلیل این که با اعضای خانواده ارتباط کمی دارد در صورت بروز سختی ها، بیماری ها و مشکلات بشدت احساس تنهایی خواهد کرد. با کاهش ارتباط بین خانواده ها انتقال فرهنگی هم کم می شود زیرا تجربیات نسل های قبل به نسل های بعدی منتقل نمی شود، می توان گفت به نوعی دچار انقطاع فرهنگی می شویم.

نمی توان فضای مجازی را از زندگی خانواده ها حذف کرد، پیشنهاد می کنم برای افزایش گفت و گو درون خانواده ها، اعضای خانواده و فامیل می توانند گروه های تلگرامی درست کنند این کمترین کاری است که می توان انجام داد از طریق این گروه های خانوادگی، خانواده ها و فامیل می توانند ارتباط بین خود را حذف کنند. از آنجایی که تکنولوژی به کشورهای پیشرفته زودتر ورود می کند، کارشناسان می توانند در زمینه نوع رفتار کشورهای پیشرفته هنگام بروز چنین مشکلاتی تحقیق کنند و از تجربیات آنها استفاده کنند. در جهت کاهش مشکلات ناشی از کم شدن ساعات گفت و گو بین اعضای خانواده می توان از عناصر فرهنگسازی مانند رسانه ها و آموزش و پرورش هم بهره مند شد زیرا این عناصر به طور مستقیم در این خصوص دخیل هستند البته حتی از فضای مجازی هم می توانیم در جهت مثبت استفاده کرده و برای تغییر این فرهنگ غلط استفاده کنیم.

افزایش شکاف بین نسلی عامل کاهش تعامل اعضای خانواده

طیبه سیاوشی نماینده مجلس پژوهش ها نشان می دهد ارتباط با خانواده رتبه اول و فضای مجازی در رتبه دوم اوقات فراغت خانواده های ایرانی قرار دارد که این موضوع نشان دهنده رقابت تنگاتنگ خانواده و فضای مجازی با یکدیگر است. چرا که بر اساس این رده بندی، آنها با فاصله کمی با یکدیگر در حال رقابت هستند و ممکن است حتی جایگاه شان در آینده عوض شود. به همین علت معتقدم این روزها فضای مجازی جای ارتباطات درون خانواده ها را گرفته است. به طوری که اعضای خانواده ترجیح می دهند به جای گفت و گو با یکدیگر در این فضا سرگرم باشند. از طرف دیگر فاصله عمیقی بین نسل های کشور ایجاد شده است که همین موضوع هم می تواند در کاهش تعامل و گفت و گو خانواده مؤثر باشد. شکاف نسلی در اثر سنت و مدرنیته ایجاد شده است اما باید با راهکارهای مؤثر از عمیق تر شدن آن جلوگیری کرد. این روزها متأسفانه مردم ما کمتر با همدیگر گفت و گو می کنند و سعی می کنند با جر و بحث مشکلات خود را حل کنند. این اتفاق بویژه در خانواده ها در حال اتفاق افتادن است.

نکته دیگر آن که ما هیچوقت تلاش نکردیم با دیدگاه های نسل جوان آشنا شویم و آنها را درک کنیم. بلکه تلاش کردیم تا با مسائلی همچون عرف و مذهب و سنت آنها را محدود کنیم. این درحالی است که عدم تنظیم رفتار با جوان ها مورد تأیید هیچ کدام از این مرجع ها نیست. البته، گفت و گو در خانواده ها به این معنی نیست که آنها یک حادثه را با همدیگر کند و کاو کنند بلکه گفت و گو به این معنی است که اعضا با یکدیگر تعامل و سازش داشته باشند. وضعیتی که امروز در نظام خانواده گرفتار آن هستیم به خاطر آن است که آینده نگر نیستیم و برای فردای خود برنامه نداریم. به همین علت زمانی که دچار مشکل می شویم نمی دانیم باید چه کار کنیم.

راه جمع گرایی

نگاهی به روابط اجتماعی نشان می دهد که امروزه تجربه روابط رودررو و تعاملی در عرصه های مختلف جامعه نداریم و ناگزیر خانواده ها هم از چنین امری مستثنی نیستند. فرآیند فردگرایی افراطی در نظام سیاسی هم تا اندازه زیادی وجود دارد و معمولاً وابستگی های حزبی، گروهی و نهادی مورد چون و چرا قرار می گیرد.

در جامعه، ما معمولاً افراد را در شکل فرد، مورد مخاطب قرار می دهیم و حداکثر برای افراد در حوزه خانواده اهمیت قائل

می شویم در حالی که با این دیدگاه درون خانواده هم نمی توانیم انتظار رفتاری جمع گرایانه داشته باشیم. در دنیای معاصر عرصه فضای مجازی به حدی فعال و کارآمد است که افراد تمایلی به تعامل با یکدیگر و یا شاید به نوعی حرف زدن های تکراری ندارند، از طرفی نوع ارتباطات در درون خانواده ها تحکم آمیز است، باید به یاد داشته باشیم که جوان امروز علاقه ای به پذیرش این تحکم ها ندارد و دوست دارد در فضایی آزاد و به دور از تحکم باشد و با دیگران آزادانه تعامل داشته باشد. متأسفانه امروز این فرآیند فردگرایانه بسیار شدید است، با وجود این، آن چه حائز اهمیت است این نکته است که تعامل بین اعضای خانواده ها یکی از اقتضات جامعه ما است. بنابراین در شرایطی که جامعه به سمت فرد گرایی می رود نباید انتظار داشت که در کانون خانواده هم ارتباطات افراد با یکدیگر بیشتر باشد.